

244 A Forsyte Saga nyomában

Régi tapasztalat, hogy a regényekből, novellákból készült tévéfilmek után a nézők ezrei nyitnak be a könyvesboltokba s keresik az eredeti művet. S ugyan-csak régi tapasztalat, hogy *nem találják*, vagy csak igen kevés példánnyal szolgálhatnak az üzletek. Az elsőnek irt jelenség oka nem kétséges: a televízió hatalmas nyilvánossága minden egyéb propagandaeszköznél alkalmasabb az irodalom népszerűsítése is. A másik jelenség okát már nehezebb meghatározni. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésénél *Onódy Miklós* segítségét kértük ehhez.

Kellemes meglepetés

— *Ime a legutóbbi példa: nagy sikerrel fut a televízióban a Forsyte Saga-sorozat, s bár Galsworthy klasszikus családregényét kiadták a téli könyvvásárra, ma, a film sikerének tetőfokán egyetlen darabot sem lehet kapni belőle. Vajon mi ennek az oka? Nem lehetne jobban összehangolni a tévé és a kiadók munkáját?*

— A Forsyte Saga könyvüzleti sikere meglepetés. Hatvanegyezer példányban jelent meg, más körülmények között ez a mennyiség legjobb esetben egy év alatt talál vevőre. Hiszen a négykötetes mű betűmennyisége még a gyakorlott olvasókat is gondolkodóba ejti. Amikor kiadói berkekben hírül vették, hogy a televízió megvásárolta a sorozatot, döntés született a regény kiadására is. Az Európa Kiadó megállapodást kötött a televízióval, hogy *akkor kezdik sugározni a tévéfilmet, amikor a könyv már a boltokba kerül*. Bizonyos összehangolást tehát már itt is találni. S most következett a *meglepetés*: az első néhány adás után kiderült, hogy a *filmsorozat a vártnál lényegesen több nézőben ébresztett kedvet az olvasáshoz*. Ki számíthatott arra, hogy a közönség előtt alig ismert Galsworthy ekkora sikert arat, nem is olyan könnyed alkotásával? Kellemes meglepetés volt ez, de meglepetés. Annak a jele, hogy tapasztalataink bizony meglehetősen szűkösek még e téren.

Nem a jó szándékon múlik

— *Mindez persze intő példa a jövőre nézve. Van-e kilátás arra, hogy még szorosabb együttműködést alakítsanak ki a tévé és a könyvkiadás között?*

— *Nem a jó szándékon múlik ez. A televízió is, a könyvkiadás is szívesen venné a jobb kapcsolatokat, hiszen bátran mondhatjuk, kulturális misszió teljesítéséről van itt szó. A televízióval a jelek szerint sikerül behatolni a még nem olvasók táborába, sok-sok ezren akadnak, akik valamely film után vettek kezükbe — nemegyszer életükben szinte először — könyvet. Született is elvi megállapodás arra, hogy a könyvkiadás könyvekkel kíséri a tévéfilmek műsorát. Csak hát a megállapodások teljesítésével van bök-*

kenő. A televízió legfeljebb egy évre előre készít műsortervet, a könyvkiadás pedig — nyomdatechnikai okokból — nem tud lépést tartani ezzel a határidővel. Ha egy könyvet 1973-ban akarunk megjelentetni, már az idén hozzá kell látni a munkához. Ilyen hosszú időre viszont a televízió nem tudja tervezni műsorait.

A televízió műsorigazgatója, *Sándor György* is erről beszélt:

— *Tulajdonképpen szívügyünk volna a szorosabb együttműködés, hiszen tudjuk mit jelentene ez. Jelenleg közel húsz Szabó Ervin könyvtárfiókkal és üzemi szakszervezeti könyvtárral tartjuk a kapcsolatot. Vizsgáljuk, értékeljük, hogyan növekszik az olvasók érdeklődése egyes, a tévében is képernyőre vitt művek iránt. Világos előttünk, hogy sok „nem olvasót” is megnyerhetünk filmjeinkkel. Sajnos azonban a televízió jelenlegi műszaki-gazdasági lehetőségei nem teszik lehetővé, hogy a könyvkiadáshoz igazodjunk, hosszú évekre előre.*

Ami hiánycikk lesz

Mint *Sándor György* elmondta, nem kis részben éppen a film irodalompropagáló jelentőségét felismerve, a televízió is készült folytatásos feldolgozásokat. Már elkészült például *Móricz Zsigmond Rózsa Sándor*ából egy tizenkét részes film, forgatják *Mikszáth Fekete városának* részleteit.

— *De vajon meg lehet-e majd kapni magukat a könyveket is a vetítések idején?*

A könyvkiadás válasza: bizony nem kerülhettek fel, *ezek a könyvek hiánycikk-számba mennek majd a vetítéskor*.

Ha az okokat keressük úgy tűnik: mint annyi más esetben, ezúttal is *minden út a nyomdába vezet*. A tévé és a könyvkiadás együttműködéséhez a többi között *nyomdai kapacitás* is kellene. Ennek pedig sükében vagyunk. S tegyük hozzá, hogy a nyomdák nem is igen érdekeltek a könyvnyomtatásban. A tervek szerint az elkövetkező öt esztendőben jelentős anyagi ráfordításokkal korszerűsítik majd a nyomdákat. Ez minden bizonnyal könnyít majd a műszaki helyzeten. De annak is meg lehetne találni a módját, hogy megteremtsek a nyomdák ezirányú érdekltségét.

Sokat segítene az is, ha az induló *regényűjság* — néhány napja számoltunk be erről az érdekes kezdeményezésről —, megtalálná partnereit a televíziónál. Ugyanúgy mint a Delta — Delta, Kékfény —, Tükör stb. esetében. Üdvös lenne, ha a nagy példányszámú regényűjság majdan nyomon követné a televízió folytatásos feldolgozásait. Itt feltétlenül meg kell találni a *rugalmasabb együttműködés* technikai feltételeit.

Az olvasók százezreiről van szó...

Esztergomi László